

TIK – SOS dla środowiska

IV międzynarodowe spotkanie partnerów projektu „TIK – SOS dla środowiska” odbyło się w Mołdawii od 21 do 24 września 2022. Było ostatnim spotkaniem zrealizowanym w ramach programu Erasmus+ - Partnerstwa strategiczne i wymiana doświadczeń.

Partnerzy podsumowali dwuletnią współpracę, omówili wypracowane rezultaty, a także potrzebę i możliwości kontynuowania projektu, ponieważ problem odpadów jest problemem lokalnym i globalnym.

Czy i jakie można mieć korzyści ze zbiórki i segregacji odpadów?

Gospodarze spotkania, organizacja ProEntrense, zamiast odpowiadać na te pytania, zorganizowali kilka ciekawych spotkań z przedsiębiorcami, którzy segregując i przerabiając odpady, zagospodarowują je i minimalizują ich ilość, chronią więc środowisko, a przy tym dobrze na tych działaniach zarabiają.

Miejscem pierwszego spotkania była założona przed trzema laty ferma drobiu Axendum, typu ściółkowego. Właściciel opowiedział szczegółowo o procesie pracy na fermie: o wysokich standardach higienicznych, wykorzystywaniu własnej paszy, innowacyjnych metodach hodowli. Wszystkie odpady z fermy są składowane na wydzielonym terenie, gdzie w kolejnych etapach kompostowania uzyskuje się wysokiej jakości humus. Jest on wykorzystany do użyźniania pól, na których firma uprawia zboże i kukurydzę - podstawową paszę dla drobiu. Odpowiednio opakowany i reklamowany humus kupują także indywidualni odbiorcy do nawożenia gleby w ogrodach. W trosce o środowisko firma Axendum wprowadziła system zbierania wody deszczowej z terenu fermy, którą wykorzystuje do produkcji kompostu.

ICT – SOS FOR THE ENVIRONMENT

VÉDEGYLET

Drugie spotkanie zorganizowane zostało w **Centrum Naukowym Uprawy Roślin Leczniczych Uniwersytetu Medycyny i Farmacji Mołdawii Nicolae Testimiteanu**. Dr Sergiu Dobrojan, doktor biologii i uprawy roślin, oprowadził grupę po ogrodzie, zapoznał z ciekawymi roślinami leczniczymi, ich właściwościami, metodami upraw i sposobami wykorzystania. Odpowiednio dobrane i przygotowane zioła mogą zastąpić wiele leków produkowanych przez firmy farmakologiczne. Warto dodać, że w Centrum odbywają praktyki studenci biologii.

Partnerzy projektu poznali również jedno z **nowocześniejszych komunalnych składowisk odpadów zlokalizowane we wsi Țiņțareni, w dystrykcie Anenii Noi**. Codziennie trafia na nie około 600 ton odpadów z gospodarstw domowych w Kiszyniowie. Odpady dowożone są również w dni świąteczne, a centrum miasta jest sprzątane na dwie zmiany. Firma ma 96 pojazdów zbierających odpady, planuje zakupienie ciężarówek o większej ładowności. W mieście zainstalowano ponad 10 000 kontenerów do gromadzenia odpadów, które regularnie są naprawiane i malowane. Nie rozwiązuje to jednak problemu odpadów. Potrzebny jest system segregacji odpadów w gospodarstwach domowych. Obecnie składowisko przyjmuje odpady niesegregowane, które po osiągnięciu wysokości jednego metra zasypuje się warstwą gliny. Dno wysypiska zabezpiecza membrana chroniąca wody gruntowe, a zainstalowany system kanalizacji sprawia, że woda ze składowiska spływa do zbudowanej przy składowisku nowoczesnej oczyszczalni ścieków.

Segregacją i recyklingiem zajmuje się firma **ABS Recycling**, jedyna w Republice Mołdawii świadcząca takie usługi. Rozpoczęła działalność w 2006 roku, jest przedsiębiorstwem prywatnym. Najważniejszym celem biznesowym ABC był recykling odpadów PET. Brak systemu selektywnej zbiórki w Mołdawii, a także prawo zakazujące importu odpadów z tworzyw sztucznych doprowadziły do tego, że firma stała się w obliczu kryzysu surowcowego. Wymusiło to zmianę strategii: zaplanowano stworzenie własnego systemu selektywnej zbiórki i budowę sortowni odpadów zmieszanych pochodzących z gospodarstw domowych. ABC Recycling aktualnie rozbudowuje się. Już teraz może zagospodarować 15% odpadów z Kiszyniowa. Koszt odbioru śmieci miesięcznie od jednej osoby wynosi równowartość 2 złotych.

Dziś firma dysponuje 1500 kontenerami rozstawionymi w Kiszyniowie, sortuje rocznie 10 tys. ton odpadów: PET, metal, szkło, papier; a posortowane odpady eksportuje do przetwórci w wielu krajach Europy, m.in. do Francji